

Mučeníčka čistoty z kukuričného poľa

Lucia Laudoni

21. marca 2024 ✝ Cirkev

Hradbová alebo múrová koruna (*corona muralis*) mala v dome rímskeho vojaka čestné miesto. Koruna v tvare opevnenia sa v antickom Ríme udeľovala bojovníkovi, ktorý ako prvý prenikol za múry nepriateľského tábora.

Lineae, quae sequuntur, budú venované svätici, ktorá svojím spôsobom dobyla Nebeské kráľovstvo – a jej mečom bola pokora. Nedovolila nepriateľovi, aby zničil hradby jej panenstva, a získala tak korunu trvácnejšiu, než bola rímska *corona muralis*.

Koruna čistoty

„... a prečo má tá teta na hlave adventný veniec?“ Takto reagovalo jedno dievčatko, keď som mu ukázala ikonu syrakúzskej patrónky s korunou so sviečkami: <https://www.mountcarmelblessedsacrament.com/wp-content/uploads/2020/11/LUCY-1.jpg>

Možno viete a možno nie, ale v niektorých škandinávskych krajinách si mladé dievčatá na sviatok svätej Lucie zdobia hlavu vencom z čečiny s horiacimi sviečkami. Odkiaľ sa vzal tento zvyk?

Corona sanctae Luciae má pôvod v apokryfnom príbehu. Keď rímskym kresťanom opäť hrozilo prenasledovanie, ukryli sa v katakombách, kde však mali núdzu o základné potraviny. Svätá Lucia nosievala svojim bratom a sestrám vo viere tajne po nociach jedlo, a na cestu jej svietila koruna zo sviec, ktorú si kládla na hlavu.

Tá koruna akoby predznamenovala Luciin mučenícky veniec, maják na ceste do Neba. Je kombináciou antického vavrínového venca a sviece, primordijného symbolu Kristovho svetla.

Svätá Lucia, a spolu s ňou aj ďalšie ranokresťanské vzory kresťanskej čistoty, inšpirovali jedno rumunské dievča, aby sa zasvätilo Bohu. Dnes je táto mladá žena, beštiálne zavraždená pri neúspešnom pokuse o znásilnenie, povýšená na oltár. Kto bola Veronika Antalová a čo môže odkázať dnešnému presexualizovanému svetu?

Veronika Antalová (rum. Veronica Antal) je prvou blahoslavenou rímskokatolíckou laičkou z Rumunska.

Zdroj: youtube.com

Ja som Kristova - a Kristus je môj

Žila len 23 rokov. Parafrázujúc výrok svätého Ambróza, že každý vek je zrelý pre Krista, môžeme povedať, že múdrosť Ducha Svätého sa nedá zamknúť do klietky ľudského času.

V Cirkvi máme svätorečené deti, ktoré svojou duchovnou zrelosťou zahanbia nejedného dospelého. Karel Havlíček Borovský kedysi ironizoval, že ak by staroba skutočne dávala múdrosť, spráchnivený peň by bol najväčším mudrcom...

Vyrástla v chudobnej moldavskej dedine a nezanechala po sebe žiadne teologické traktáty. Zostalo po nej len zopár myšlienok na obyčajnom linajkovom papieri. Jedna z nich má obzvlášť silný teologický *impactus*: „Anjeli, zapíšte do knihy života aj tento sľub: ja som Ježišova – a Ježiš je môj.“

Pri pohľade na pôvodné rumunské znenie („... *îngerilor, scrieți în cartea vieții și acest legământ: eu sunt a lui Isus și Isus este al meu*“) vyniká podstatné meno *legământ* – slávnostný (prí)sľub, dohoda, záväzok. Filologická spojitosť s latinským *ligamentum* je neodškriepiteľná. Latinské neutrum označuje obväz, prípadne väzbu (v hudobnej teórii poznáme ligatúru). *Legământ* Veroniky Antalovej teda neznamena sľub v právnom zmysle slova, vyjadruje jej túžbu byť zviazaná s Kristom, dovoliť Mu, aby obviazal jej zranené srdce obväzom milosti.

Rehoľníčka v tajnosti

Ligamentum gratiae pozývalo Veroniku, aby sa zasvätila Pánovi v rehoľnom živote. Ale komunistická hviezda v Rumunsku stúpala čoraz vyššie. Katolícke rehoľné inštitúty boli zrušené a šestnásťročná Veronika zložila rehoľné sľuby *in pectore*. Na rodičovskom pozemku si vybudovala malú celu so súkromnou kaplnkou, v ktorej sa pravidelne modlievala.

Na radu svojho duchovného otca Aloisa Doneu sa stala františkánskou terciárkou a „sľub večného panenstva zložila doma pri sviečke,“ píše otec Damian-Gheorghe Pătrașcu v článku *Veronica Antal – panna a mučeníčka (Fecioară și martiră)*, ktorý je k dispozícii na oficiálnom webovom profile novej blahoslavennej veronicaantal.ro.

Na svoj vek bola veľmi vážna, v škole bola usilovná a pozorná. Po dosiahnutí základného vzdelania sa venovala šitiu krojov, prácam v domácnosti a štúdiu západnej duchovnej literatúry, ktorej bolo v rumunskej časti prevažne pravoslávneho Moldavska ako šafranu.

Spiritualita Veroniky Antalovej bola predovšetkým spiritualitou služby. Na stránkach veronicaantal.ro nájdeme dojímavé svedectvo jej kamaráta z detstva: „Pamätám sa, že jedného mrazivého dňa prišla ku mne napoly zmrznutá, oblečená v jednoduchom sumane (*suman* – druh tradičného vyšívaného sedliackeho kabátca, pozn. naša). Keď som ju ľutoval, povedala mi: „To nič, je správne, že som sa podelila!“ Dievčina sa vzdala svojho odevu podľa vzoru svätého Martina, ktorý sa podelil o svoj plášť so žobrákom.

Novodobá socha svätice.

Zdroj: youtube.com

Posledná z posledných

„Rumunská Mária Gorettiová“ – tak Veroniku Antalovú nazvali zahraničné médiá – sa narodila 7. decembra 1935 v Nisiporești, v malej obci v župe Neamț. Jej rodičia Gheorghe Binu Antal a Eva (niektoré zdroje uvádzajú jej meno v bulharskej podobe Iova) sa hlásili k rímskokatolíckej viere.

Príslušnosť k latinskej Cirkvi je vodou na mlyn v diskusii o etnickom pôvode novej mučeníčky čistoty. Maďarské médiá prišli s hypotézou, že patrila k etniku Čángóov (po maďarsky *csángó*, v rumunčine *ceangăi*), ktorého genéza doteraz nie je objasnená. Maďari ich považujú za alochtónnych balkánskych Maďarov, Rumuni za romanizovanú vetvu príbuznú sedmohradským Sikulom, vyskytujú sa aj domnienky o hungarizovaných Románoch. Všetky tieto hypotézy majú čosi spoločné – nacionalistický výklad dejín.

Čángóov je v dnešnom Rumunsku menej, ako orlov v karpatských hniezdach. Tento zaujímavý národ mizne pod vplyvom globalizácie z etnogeografickej mapy. Ak bola Veronika Antalová potomkyňou Čángóov (čo zatiaľ nie je dokázané a otázkou zostáva, do akej miery je to z historického hľadiska vôbec verifikovateľné), bola možno *ultima ultimorum* – poslednou z posledných.

V každom prípade, priezvisko Antal (v Rumunsku sa ženské priezviská neprechyľujú) nie je typicky rumunské, zodpovedá skôr hungarizovanej podobe latinského mena Antonius. V domácnosti Antalovcov sa rozprávalo aj po maďarsky. Jazykové úvahy však môžu viesť do údolia kognitívnej hmly. Pre zaujímavosť, slovo „čángó“ má v niektorých častiach juhozápadného Slovenska podstatne odlišný význam – označuje

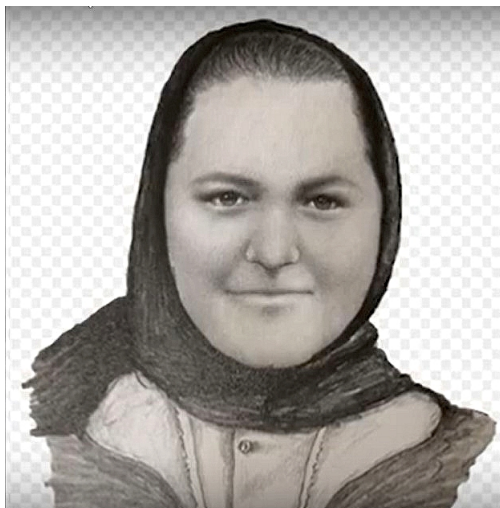
lokálny motorový vláčik.

Svätá omša bola pre ňu všetkým

Duchovný vlak Veroniky Antalovej sa viezol na koľaji tridentskej liturgie. Reformy bohoslužieb sa nedožila, jej mladý život vyhasol v roku 1958. Dnes je moderné namietat, že „bežní dedinskí ľudia“ kedysi nerozumeli latinskému jazyku, no príbeh zbožnej Rumunky ich teórie vyvracia.

Prvé latinské modlitby prijímala takpovediac s materským mliekom, *a lacte cunisque*. Veľmi blízky vzťah mala so svojou starou mamou Zaráfinou, ktorá jej trpezlivo vysvetľovala štruktúru a tajomstvá liturgického slávenia.

Dievča, ktoré sotva skončilo základnú školu, s dovolením kňaza pomáhalo pri príprave mladších detí na prvé sväté prijímanie (táto príprava pochopiteľne zahŕňala aj rudimentárnu znalosť *Latinitatis liturgicae*). Ona sama po prvý raz prijala Sviatosť oltárnu v roku 1943, a o pár mesiacov neskôr, v júni 1944, aj sviatosť birmovania z rúk Mons. Petru Pleșca.

Jedna z mála existujúcich fotografií blahoslavenej Veroniky.

Zdroj: youtube.com

Každé ráno kráčala pešo osem kilometrov na svätú omšu do kostolíka v susednej obci Hălăucești, pretože jej rodisko Nisiporești bolo filiálkou a slúžievalo sa tam iba v nedeľu. V každodennej účasti na eucharistickej obete nachádzala potvrdenie a utvrdenie kresťanského života (jej vlastnými slovami, *confirmarea vieții*).

Svätá omša má podľa Veroniky Antalovej ponderantný význam pre ľudský život. Predstavuje akoby duchovné váhy, na ktorých sa váži naša *pietas*. Preto sa bezbožní vyhýbajú svätej omši, lebo im jasne ukazuje ich *aberratio cordis*, a to ich reže ako žiletka, zbožným však prináša nádej, útechu a utvrdenie vo viere.

Adorácia a ruženec - dve anjelské krídla

Perla katolíckeho Moldavska by nebola taká lesklá, nebyť jej lásky k Pánovi vo Svätostánku. Z výpovede jednej z priateľiek budúcej blahoslavenej je zrejmé, že mala zvláštnu záľubu v adoráciách. „Vo štvrtok večer sme mali v kostole pravidelnú hodinovú adoráciu,“ spomína Ghiță, dedinský zvonár. „Počul som spievať Veroniku. Počul som jej silný a čistý hlas, aj keď v kostole z nejakých dôvodov nebola.“

Žila pod ochranou Panny Márie. Zvláštnym Božím riadením bola pokrstená 8. decembra, na sviatok Nepoškvrneného počatia Bohorodičky. Nikdy nepúšťala z rúk ruženec, ktorý nazývala *armă spirituală*, duchovná zbraň.

Latinské *pluralia tantum arma*, ktoré prijala aj rumunčina, má tiež prenesený význam krídel. Ovídius (*Ars amatoria*) píše *humeris arma*, porov.

<https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.04.0059:entry=arma>. Keď sa zamyslíme nad touto (trochu zvláštnou) etymológiou, príde nám na um, že ruženec vlastne symbolizuje krídla anjelov, zbraň aj nástroj služby.

Veroniku Antalovú priťahovala spiritualita Rytierstva Nepoškvrnenej, založeného svätým Maximiliánom Kolbem. Pravdepodobne vedela, že útoky diabla proti nej sa budú stupňovať. Pár hodín pred svojou smrťou však priateľke Anne pošepkala čosi prorocké: „Budem mať krásnu svadbu. Takú, akú by som tu nikdy nemala.“

Smrť krvavej ľalie

25. augusta 1958 bola v chráme v Hălăučești veľká slávnosť. Vo farnosti sa vysluhovala sviatosť kresťanskej dospelosti. „O tretej popoludní sme opäť išli do kostola. Sestra Electa nás vzala do sakristie, aby sme jej pomohli skladať stuhý a liturgické rúcha. Veronika sedela na stoličke a skladala modré, my sme odkladali biele. Vtedy mi povedala: Cítim, akoby ma niečo ťažilo,“ píše portál veronicaantal.ro

Keď sa moldavská ruža večer vracala do rodnej dediny, prepadol ju akýsi Pavel Mocanu a začal jej dávať neslušné návrhy. Dievča však žilo rehoľným životom a svoje panenstvo zasvätilo Bohu.

„Vždy, keď som ju videl, utrúsil som: Aha, ide svätá! V tom veku sme boli všetci dosť ironickí,“ priznáva jeden z obyvateľov Hălăučești pre denník Ziarul de Iași. Veronikina matka, vdova, ju chcela stojať čo stojať vydať. Dcérina odpoveď bola jednoznačná: „Som nevesta Kristova!“ V rumunčine to znie ešte hlbšie. Rumunské slovo pre nevestu, *mireasă*, vytvára slovnú hračku s výrazom (*sfântul*) *mir* – liturgický olej, myro, krizma.

Na bývalom pomníku františkánskej terciárky stojí, že zomrela mučeníckou smrťou.

Zdroj: youtube.com

Keď Veronika nereagovala na sexuálne narážky, agresívny mladík ju zatiahol do kukuričného poľa, kde sa ju pokúsil znásilniť. Odolala, ale stálo ju to život. Mocanu jej zasadil 42 bodných rán.

Nôž, ktorým jej vrah zobral život, bol podľa expertov príliš malý a nespôsobil jej okamžitú smrť. Kým odovzdala dušu Ženíchovi, veľmi trpela. Rumunský liturgický hymnus ju oslavuje slovami krvavá ľalia – *crin însângerat*.

Kríž z kukurice

Mŕtve telo mladej františkánskej terciárky našli až dedinčania, ktorí na druhý deň prišli pracovať na pole. Ležala tvárou k zemi a v ruke zvierala zakrvavený ruženec. Na chrbte mala kríž z kukuričných klasov, ktorý tam položil vrah.

Veronika Antalová zomrela ako *martyr castitatis* a na jej katafalku stálo: „Udatne bojovala za sväté panenstvo.“ Na výročie jej mučeníckej smrti sa každoročne slávila svätá omša, na ktorú prichádzali tisíce veriacich.

Diecézna fáza beatifikácie Božej služobníčky Veroniky Antalovej sa začala slávnostnou svätou omšou v Nisiporești, ktorej 25. novembra 2003 predsedal otec biskup Petru Gherghel. Diecézny proces bol ukončený v roku 2006.

Dekrét potvrdzujúci hrdinské cnosti rumunskej duchovnej sestry Anny Kolesárovej podpísal Svätý Otec František v januári 2018. Beatifikačná slávnosť sa konala 22. septembra 2018 za hojnej účasti katolíckych aj pravoslávnych kresťanov. Ostatky blahoslavenej odpočívajú vo farskom kostole Nanebovzatia Panny Márie v Nisiporești, ktorý spravujú františkánski konventuáli.

Starý Rím dekoroval svojich najlepších generálov rastlinnou korunou (*corona graminea vel obsidionalis*), ktorá podobne, ako už spomínaná *corona muralis*, prenikla do stredovekej heraldiky. Panenská duchovná koruna čistoty (*corona castitatis*) však nemá precedens v antike. Kresťanstvo je jediným náboženstvom, v ktorom panenstvo nepredstavuje apofatickú bránu smrti (*ianua lethi* v zmysle umelého „umŕtvenia“ sexuálnej túžby pre vyšší ideál), ale naopak, znamená katafatickú bránu k životu (*ianua vitae*), k neopísateľnej radosť pre Krista a v Kristovi. To je posolstvo Veroniky Antalovej, pre ktorú bol život panenstvom a panenstvo životom.

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/mucenicka-cistoty-z-kukuricneho-pola/>